

prav po slepi ceni, da le dobimo kak novčič in se znebimo najsilnejših dolžnosti. Stare dobre kmetije propadajo, revno ljudstvo pa se množi, kakor gobe po dežju. Popivanje žganja kvari v mnogih krajih mlado in staro. Vsako pismo se mora delati po notarju, vsaka tožba po odvetniku in kadar pride do zapuščinskih razprav, toliko je plačati za pisma in pristojbine, da bi človek kar obupal!

In tako ti toži ubogi kmetič in če je mož postaran, prične hvaliti prejšnje čase, ko še ni bilo toliko teh plačil in toliko teh priklad, občinskih, cestnih, deželnih, šolskih, cerkvenih in tako dalje.

Preveliki dedni deleži, previsoke dote in neprimerni užitki so torej storili, da se je nakopičilo toliko dolgov na kmetijah. Sin ali hči, kadar prevzame posestvo od očeta, le prerad dovoljuje vse, kar si izgovarjajo oče ali stariši za sebe in za druge otroke. Hoče postati sam svoj in nadeja se, da se bode dalo pridelati toliko, kolikor bode treba za poravnanje vseh dolžnostij. Dosedanji lastnik pa navadno precenja to, kar ima in pridržuje sebi in drugim otrokom toliko, da prav za prav nič ne ostane novemu gospodarju. Pogodba se naredi in vknjiži pri notarju. Kmetija, na kateri morda poprej ni bilo dolga, je odslej tako zadolžena, da gospodar omaguje pod težo naloženih mu dolgov in če more, proda kmetijo prostovoljno; ako ne, pa se to zgodi eksekutivno, kadar sodediči zahtevajo svoje deleže.

Da bi vendar naši kmetje, kadar izročajo kmetijo sinu ali hčeri, toliko modri bili, da bi jim ne nakladali takih bremen, katerih isti ne morejo prenašati. Iz tega izvirajo le tožbe in konečno prepad kmetije, kar je na največjo škodo vsej rodbini, starim in mladim; kajti mladi postanejo reveži, stariši pa tudi dostikrat izgubivajo izgovorjene užitke.

Opravičena je tudi pritožba, da se premalo stori za pouk kmečkega ljudstva v kmetijskih stvarih; v poljedelstvu, živinoreji, sadjarstvu, vinarstvu, čebelarstvu itd. Naj bi se napravljale nadaljevalne ali nedeljske šole, v katerih bi se šoli odrasli fantje in tudi že odrasčeni ljudje poučevali v kmetijstvu. Kmetje naj bi sami zahtevali take šole. Seveda treba, da se potem tudi ravnajo po teh poukih, ne pa, kakor se navadno godi, da ostajajo pri starem kopitu vzlic temu, da čitajo knjige in kmetijske liste.

Govoril sem o raznih vzrokih, zakaj mnoge kmetije propadajo; zamolčati pa ne smemo, da kmečko ljudstvo samo ni brez krivde. Skoro povsod je izginila trpežna obleka domačega izdelka; denar in čas se tratita po nepotrebnem klatenji po semnjih, kjer kupujejo za svoj kravavi denar slabe obleke.

In nadalje, koliko nepotrebnih potov nastaja in koliko denarja se meče skozi okno po nagajivih tožbah pri sodiščih! So kraji, kjer ljudje za vsako malenkost letajo k sodišču na škodo sebi in zatožencu.

Kdor je na kmetih priden za delo, kdor si ogleda vsak novčič, predno ga izda, kdor se zvesto ravna po

človeških in božjih zapovedih, tudi dandanes lahko opomore sebi in svoji družini ter se preživlja pošteno, če prav s težavo. In ker je takih pridnih, štedljivih in poštenih kmetov, hvala Bogu, še veliko med Slovenci, upamo v boljšo prihodnost kmečkega stanu. V to svrhu morajo pripomagati vsi drugi stanovi, kajti blagostanje kmetov je blagostanje vsega naroda.

Kmetijske raznoterosti.

Ne maži s katranom dreves! Nekateri imajo navado, da okrog debela namažejo drevo s katranom ali limom. Skušnje so pa pokazale, da to drevesu škoduje. Nekatera drevesa so se vsled tega kar posušile. Priporoča se torej, da se gosenični lep ne namaže naravnost na leb, temveč na kak papir, ki se priveže okrog drevesa. Če je lub hrapav, naj se lubu z ilovico zadelajo razpoke pod papirjem, da gosenice ne morejo dalje po njih.

Priprost način za hranjenje mesa. Da se suhega mesa ne lotijo žuželke, se priporoča, da se na mesni strani prevleče z ilovico. Ilovica se namoči, potem se pa z rokami ž njo meso prevleče. Ilovična skorja mora biti gosta. Posebno kosti namaži dobro iz ilovico. Tako meso ohrani se več let, ostane sočno in okusno. Predno se dene kuhati, se ilovica kaj lahko odstrani.

Poučni in zabavni del.

Kremel.

Od nekdanj se je obračala velika pozornost kraju, kjer se kronajo ruski carji, slavnemu moskovskemu Kremlu z njega palačami in cerkvami.

V Kremlu so štiri carske palače, veliki Kremel, mali Kremel, carjevo zabavišče in orožna palača. V Kremlu so štiri cerkve. V Uspenskega cerkve se kronajo ruski carji. Nič manj sloveča je cerkev arhangeljev, v kateri so grobi ruskih velikih knezov in carjev do Petra II. Aleksejeviča. Tretja kremeljska cerkev je cerkev Marijinega oznanjenja, četrta pa cerkev dvanajstih apostolov, v kateri se pripravlja sveto mazilno olje za kronanje. V Kremlu sta nadalje jeden moški in jeden ženski samostan. Poleg slavnega zvonika Ivana Velikega so v Kremlu še orožarna, sodišče, vojašnice itd. Kremel je v sredi mesta in je obzidan s 1050 sežnjev dolgim zidom. Zid krasí 16 stolpov. V Kremel se pride skozi pet vrat, ki so obrnena na vse strani mesta. Mej njimi so najslavnejša Izveličarjeva vrata, katera imajo Izveličarjevo podobo. Pred to podobo se vsakdo odkrije v Moskvi. Car Aleksej Mihajlovič je bil dal postaviti to podobo in zaukazal, da se mora vsakdo pred njo odkriti. Poleg zvonika Ivana Velikega leži na tleh carski zvon, ki tehta 2445 meterskih centov. Pripoveduje se, da je ob velikem požaru 1707. leta bil pal iz zvonika, kar dokazuje kos, ki leži odbit zraven njega. Zvon je tako velik, da bi pred njim lahko stal jezdec na konju. Na prostoru pred vojašnicami stoje stari topovi, jeden mej njimi je posebno znamenit, takoimenovani carski top.

Gotovo bodo marsikoga zanimali oni prostori, v katerih se je vršilo carjevo kronanje. Posebno so znamenite one dvorane, ki so obrnene proti reki Moskva, s katerih je lep razgled na mesto in bližnje z gozdi obraščene hribe.

Iz salona carice pride se v Katarinino prestolno dvorano, kjer carica vsprejema sedeč na prestolu izjave udanosti. Dvoranine stene so razdeljene z malahitnimi stebri v polja, in vsako tako polje je okrašeno z znaki Katarininega reda. Ravno tako so tudi zlato bogato izrezljana vrata prestolne dvorane, okrašene z znaki Katarininega reda, narejenim iz majhnih kamenčkov.

Prestolna dvorana carice in tudi druge dvorane se posebno odlikujejo z jako ukusnim parketiranjem tal.

V vseh dvorinah in na hodnikih stražijo gardni vojaki pod poveljstvom palačinih častnikov. Iz Katarinine dvorane pride se v preddvorano, ki ni velika in ni olepšana. Jediná olepšava je Sverčkova stenska slika, predstavljajoča neko vojaško parado na Deviškem polju za carja Alekseja Mihajloviča.

Iz preddvorane se pride v pravo prestolno dvorano, Andrejevo prestolno dvorano, v kateri car in carica pred kronanjem in po kronanju vsprejemata čestitanja. Stene so razdeljene z desetimi stebri v deset polji, na katerih so naslikani z zlatom na belem znaki Andrejevega reda. Dvorano razsvetljuje 12 lestencev. Na stenah je tudi 40 grbov carskega naslova. Na vratih nasproti prestola so monogrami onih carjev, ki so dali pravila redu sv. Andreja, to je Peter Veliki, Pavel in Nikolaj.

Iz Andrejeve dvorane pride se v Aleksandrovo dvorano, ki se tako imenuje v čast reda Aleksandra Nevskega, katerega je ustanovila Katarina I. Pri dvornih obedih se tu na štirih petnadstropnih stebričastih stelažah piramidalne oblike nakupičijo posode iz zlata in srebra, sklede, krožniki, kupice in steklenice iz cesarske zakladnice. Dvorana je okrašena s šestimi slikami iz življenja svetega Aleksandra Nevskega. Šest velikanskih lestencev ima 4500 sveč, katere napravijo čudovit efekt, ako se prižgo. Poleg Aleksandrove dvorane je največja dvorana vsega Kremla, ki je 61 metrov dolga, 21 metrov široka in 17 metrov visoka. Imenuje se Jurjeva dvorana v čast viteškega reda svetega Jurija. Brez velicega lišpa in okrasov je ta veliki svetli prostor s pozlačenimi in belimi mamornimi stenami jako podoben kaki cerkvi. V parketu narejenem iz dvajset vrst lesa so z zlatimi črkami vtisnjena imena vitezov sv. Jurija, od priprostega vojaka, ki je rešil s hrabrostjo top, katerega so že bili obkolili Turki, do cesarja Viljema I., ki je bil najstariši vitez tega reda.

V tej dvorani so navadno dvorne pojedine. Stvar običajno je s soprogo na nekem vzvišenem mestu, po dvorani je pri mizah za 1500 ljudij prostora.

Iz Jurijeve dvorane pride se v majhno okroglo Vladimirjevo dvorano s kupolo in potem v „sveto vežo“, nizek, mračen, s svetimi podobami dvorani podoben

hodnik, iz katerega se pride na rudeče stopnice. Po teh stopnicah, ki so se večkrat v prejšnjih stoletjih ob zarotah tako omadeževale z nedolžno krvjo, gre ob kronanju slovesen sprevod v cerkev Vnebohoda k kronanju.

Skozi sveto vežo peljejo nizka vrata v granatno dvorano, ki je pravi carski prestol in kjer car in carica sedeč na prestolu udeležujeta kronanjske pojedine. Ta dvorana je obokan nizek prostor, ki izvira iz 1491. l. in katere strop in stene so poslikane s starinskimi freskoslikami cerkvenega in zgodovinskega značaja.

Poleg sv. veže je tudi sv. Zlata dvorana, v kateri se priredi tujim diplomatom ob kronanju pojedina. Velika ta dvorana ni, zato se diplomatje ob pojedini nehote morajo nekoliko zblížati. Nekaj posebnega so pozlačeni drogovi, ki drže od stene do stene, in po stenah na zlatem polju naslikani svetniki, ki so si kaj v nasprotju z veselo družbo, ki se zbira v teh prostorih. Od nekdaj so ruski carji v tej dvorani gostili poslance tujih držav. V jednih vratih te palače je majhno omreženo okence, skozi katero so carice srednjega veka s svojim ženskim spremstvom ogledovale pojedine.

Omeniti je še Neskučni park, kamor pojde carski dvor ob kronanju za tako dolgo, dokler trajajo postí pred kronanjem. Neskučin park je nekaj vrst od Moskve na stran reke Moskve. Majhni trinadstropni dvorec, v katerem je mnogo dragocenostij, je sezidan po okusu Ludovika XVI. in ga obdajajo le drevoredi. Stanovanja za carsko rodbino so jako priprosta. Od tod je najkrasnejši pogled na mesto, na njegove stolpe in tempelje.

Poučni in zabavni drobiž.

— Umrjeni vladarji. V tekočem stoletju se umrli nenaravne smrti naslednji vladarji: Ruski car Pavel (zadavljen l. 1801.), sultan Selim III. (zadavljen l. 1808.), grof Kapodistrias, predsednik grške države, (umorjen v Navpliji leta 1831.), parmski vojvoda Karol (zaboden l. 1854.), predsednik haitske republike Salnave (ustreljen l. 1860.), predsednik Združenih držav Linkoln (zaboden l. 1865.), Mihael Obrenovič, knez srbski, (umorjen l. 1868.), predsednik ekvadorske republike Garzia Moreno (ustreljen l. 1875.), sultan Abdul-Aziz (umorjen l. 1876.), predsednik Garfield (umorjen leta 1881.), car Aleksander II. (umorjen l. 1881.), predsednik Carnot (zaboden l. 1894.), šah Nasr-Edbin (zaboden l. 1896.)

Glavni jeziki sveta. Kitajščino govori nad 400 milijonov ljudij, indiščino nad 100 milijonov, angleščino skoro 100 milijonov, ruščino 80 milijonov, nemščino 60 milijonov, španjščino 48 milijonov, francoščino 46 milijonov, japonščino 40 milijonov, italijanščino 36 milijonov in turščino 25 milijonov.

Bicikli. Učencem raznih srednjih šol v Berlinu se je dovolilo, da smejo na biciklih prihajati v šole. Bicikli se naj v šolah spravljajo v posebnih prostorih v šolskih telovadnicah.

Vpliv električne svetlobe na rastline. Če so planske rastline neprestano dalje časa v električni svetlobi, postanejo podobne rastlinam, ki rasto v polarnih krajih, kjer je več mesecev dan.

Z opazovanjem z daljnogledom se je dognalo, da nekatere ptice letajo 15 000 metrov visoko. V visočinah je zrak že jako tenak in človek bi omamila.